

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sōkratus Scholastiku Kai Ermeiu Sozomenu Ekklēsiastikē Istoria

Socrates <Scholasticus>

Mogvntiae, 1677

VII. Qualiter Eusebius & Athanasius inter se consentientes, Synodum Alexandriae congregarunt, in qua Trinitatem consubstantialem disertè pronuntiarunt.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14233

CAPUT VI.

Quomodo Lucifer Antiochia Paulinum ordinavit.

PLacuit igitur, ut Lucifer quidem Antiochiam proficisceretur; Eusebius autem Alexandriam: ut unâ cum Athanasio synodum congregantes; Ecclesiæ dogmata confirmarent. Ac Lucifer quidem Diaconum misit suo loco, per quem pollicitus est assensurum se iis quæ à synodo decreta essent. Ipse vero Antiochiam profectus, perturbatam ejus loci Ecclesiam reperit. Nam populus inter se dissidebat. Non enim solum Ariana hæresis, quæ ab Euzoio fuerat inducta, dirimebat Ecclesiam. Sed & ii, qui Meletium sectati fuerant, ob studium atque amorem erga præceptorem suum, ut antea dixi, se junxerant se ab iis qui in fide idem cum ipsis sentiebant. Lucifer ergo cum Paulinum illis Episcopum ordinasset, inde discessit.

CAPUT VII.

Qualiter Eusebius & Athanasius inter se consentientes, synodum Alexandria congregarunt, in qua Trinitatem consubstantialem diserte pronuntiarunt.

EUSEBIUS vero cum venisset Alexandriam, confestim unâ cum Athanasio synodum convocavit. Convenerunt ergo ex diversis civitatibus Episcopi: & de plurimis rebus valde necessariis inter se contulerunt. Ac sancti quidem spiritus divinitatem illic asseruerunt, eum in consubstantiali Trinitate comprehendentes. Christum vero hominem factum, non carnem modo, sed animam etiam humanam assumpsisse pronuntiarunt; quæ quidem sententia olim fuerat Ecclesiasticorum virorum. Non enim novam quandam doctrinam à se primum excogitam in Ecclesiam invexerunt: sed ea sanxerunt quæ & Ecclesiastica traditio ab initio docuerat, & Christianorum Philosophi certissimis argumentis adstruxerant. Ita enim omnes antiqui qui hac de re disputarunt, suam nobis sententiam scriptis proditam reliquerunt. Irenæus certe & Clemens, & Apollinaris Hierapolitanus, & Serapion Antiochenæ urbis Episcopus, Christum qui homo

Κεφ. 5.

Ὁι λυκίφερ ἐν ἀντιοχείᾳ ἤρξαντο, παυλίνον ἐχειροτόνησιν.

ΕΔόκει ἔν, λυκίφερ, μὲν ἐπιτῆν συναγὴν ἀντιόχειαν ὡσαύτως, εὐσέβιον δὲ ἐπὶ ἀλεξάνδρειαν ὅπως ἀν σινώδον ἅμα ἀθανασίῳ ἀθροίσαντες, τὰ τῆς ἐκκλησίας καθήκοντα δόγματ' ἄλκυφερ μὲν ἐν διάκονον εἰς τὸν αὐτὸ τόπον ἀποσέλλει, δι' ἧς ἐξέρξεν ὡμολόγητα ὑπὸ τῆς συνόδου τυπεύματα αὐτὸς δὲ ἐπιτῆν ἀντιόχειαν χωρήσας, εὐσεβίῳ τε ἀραγαυμῆν τὴν ἐκκλησίαν ἐδικοῦσιν ἢ τὰ πλήθη πρὸς ἑαυτὰ ἐγὼ μόνον ἢ ἀρεταίαι αἵρεσις ὑπὸ ἐυζώϊου τυγχάνουσα τὴν ἐκκλησίαν ἐχώρειν ἀλλὰ γὰρ καὶ, ὡς ἦδη πρὸς τὴν ἔφην, καὶ οἱ μελετήω ἀκολοθήσαντες, ὡς περὶ τῆ πρὶ τὸν καθηγητὴν, πρὸς τὸς ὁμοφρονας διακρίνοιντο κατὰ τῆς ἐν παυλίῳ ἐπίσκοπον αὐτοῖς, αὐτοῖς ἀπεχώρει

Κεφ. 7.

Ὁι εὐσεβίῳ ἰνοῦσις ἀθανασίῳ, συνώδον ἐπιτῆσιν πρὸς κασιν ἐν ἀλεξάνδρεια, τρανὰ πῶ τριὰ δ' ἡμοῖσιν ἀνακηρύξαντες.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ δὲ καλαλαβῶν τὴν ἀλεξάνδρεια, πρὸς αὐτὸν ἅμα ἀθανασίῳ συνεκρέται τὴν συνώδον συνήλθοντες ἐκ τῶν πόρων πόλεων ἐπίσκοποι, καὶ αὐτὸν πλείους ἢ ἀναγκαιοτάτων λόγους ἐγύμνασαν ἐν τῷ ἁγίῳ πνεύματι θεολογήσαντες, τῆ ὁμοουσιότητι ἀδικοῦσιν αὐτῶν καὶ τὸν ἐναντιοῦσιν ἡμῶν, ἐ μόνον ἐνσαρκον, ἀλλὰ καὶ ἐμψυχῶμενον ἀπεφῆναντο, ἢ καὶ πάλαι τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ἀνδράσιν ἐδόκει ἐγὼ νεαράν πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἐπινοήσαντες εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσῆγαγον, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἢ ἡ ἐκκλησιαστικῆς ὑπὸ ἀδόξῃς ἔλεγε, καὶ ἀποδεικνύσας ἔγω γὰρ πάντες οἱ παλαιότεροι αὐτῶν τῶν γυμνάσαντες, ἐγραψον ἡμῖν κατὰ τὸν πονὸν καὶ γερμανοῖς τε καὶ κλήμης, ἀπολλωνίου τε ὁ ἱεροπολίτης, καὶ σεραπίων οἱ τῆ ἀντιοχεια πρὸς τὸς ἐκκλησίας, ἐμψυχον

ἐνανθρωπήσαντα, ἐν τοῖς ποιηθεῖσιν αὐτοῖς
 λόγοις ὡς ὁμολογέμενον αὐτοῖς φάσκωσιν ἔ-
 μὴν ἀλλὰ καὶ ἡ διὰ Βηρύλλον τὸν Φιλαδέλ-
 φίας τὸ ἐν Ἀραβίᾳ Ἐπίσκοπον γρηγορήν συν-
 δος, γράψασα Βηρύλλῳ τὰ αὐτὰ πᾶσα δέ-
 δωκεν ὡς ἔρχηται ἢ πάντα ἔμεινεν ἐν τοῖς φερο-
 μένοις αὐτῶν βιβλίοις, ἐμψυχον τὸν ἐνανθρω-
 πήσαντα οἶδεν ἰδικῶς ἢ, ὁ εἰς τὴν γῆσιν αὐτῶν
 πεπονημένον ἔννατον τόμον, τὸ περὶ τῆς
 μυστήριον ἐφανέρωσεν, ἐνθα Ἀδάμ μὲν τὸν
 Χριστὸν, Ἐυαν ἢ τὴν ἐκκλησίαν εἶναι πλατύ-
 τερον καλεσκέασε μάρτυρες τῶν ἀξιό-
 πιστοῖν, ὅτε ἱερός πάμφιλον, καὶ ὁ ἔξ αὐτῶν
 χρηματίζων ἐν ἐβίῳ ἄμφω γὰρ κοινῶν τὸν
 ὡς ἔρχηται πᾶσι θεμένοι βίον, καὶ πρὸς τὰς ἐκ-
 κλησίαν ἀπεχθασμένους πρὸς τὸν ἄν-
 θρωπον ἀπαντῶντες, ἐν δόξοις βιβλίοις διπο-
 λησαν ὑπὲρ αὐτῶν ποιέμενοι, ἔπερὶ τὸν ὡς ἔ-
 ρχεται τῆς ταύτης πρᾶγμα εἰς ἐλθεῖν
 φασίν, ἀλλὰ τὴν τῆς ἐκκλησίας μυστικὴν ἐρ-
 μιλῶσαν πᾶσα δόξω κακῶν ἢ οἱ ἐν τῇ
 ἀλεξανδρείᾳ συνόδῳ παρόντες, οὐκ ἀδα-
 σάνισον εἶασαν, φημι δὴ τὸ πρὸς ἐπίστας καὶ
 ὑποστάσεως ὅτι γὰρ ὁ κορυφαῖος τὸ ἐν ἰσπα-
 νία Ἐπίσκοπος, ἔμπερὶ οὐκ ἐπιποιήμεθα
 μνήμην, ὑπὸ βασιλέως κωνσταντίνου εἰς τὸ
 κατασέσαι τὴν τότε ὑπὸ τῶν ἀρεῖν γρηγορήν
 ταραχὴν πρᾶγμα σαλεύει, τὸ σαβελλίαν τῆ
 λείως ἐκβαλεῖν δόγμα προθυμῶν, τὴν
 περὶ ἐπίστας καὶ ὑποστάσεως πεποιήσιν ἢ
 ζήτησιν, ἢ πρὸς αὐτῆς ἐτέρας ἐρεχελίας ὑποθέσεις γέγο-
 νεν ἀλλὰ τότε μὴν ἢ ἐν νικαίᾳ Ἐπιγρηγορήν
 συνόδου, περὶ τὴν τῆς ζήτησιν ἐδὲ λόγους ἢ ἐξίω-
 σεν ἐπεὶ ἢ μετατάσσιν πρὸς τῆς ἐρεχελ-
 λείων ἢ θελον, διαβέτο ἐν ταύτῃ τῇ συνόδῳ, περὶ
 ἐπίστας καὶ ὑποστάσεως τὰ δὲ ἀπεφῆναν
 οὐκ ἔστι θεὸς δὲ ἐφασαν ταύταις χεῖρας
 ταῖς λέξεσιν ἔστιαν μὴν γὰρ μὴ ἢ ὀνομάσθιν ὑπὸ
 τῶν ἱερῶν γραμμάτων τῶν τῆς ὑποστάσεως
 ὀνόματι καταχρησασθῶν τὸν διπολοῦν τῇ τῆ
 δόγματων ἀνάγκη καθ' ἕτερον ἢ λόγον πρᾶγμα
 πρᾶγμα λαμβάνειν τὰς λέξεις ἐδογματίσαν, ὅτι
 ἀντὶ τὴν σαβελλίαν δόξαν ἐκβάλλωσιν, ἵνα μὴ
 σενώσιν τῶν λέξεων, ὡς ἐν πρᾶγμα τριώνυ-
 μον νομίζωμεν, ἀλλ' ἕκαστον τῶν ὀνομαζο-
 μένων περὶ τῆς αὐτῆς, ἐν ἰδίᾳ ὑποστάσει θεο-

A factus est, anima præditum fuisse, vel
 ut rem communi omnium consensu re-
 ceptam suis in libris asserunt. Quin &
 synodus quæ propter Beryllum Phi-
 ladelphiz in Arabia Episcopum fa-
 cta est, scribens ad eundem Berillum
 eadem tradidit. Origenes quoque in
 omnibus libris suis, Christum homi-
 nem factum anima præditum esse
 agnoscit. Sed specialiter in nono tomo
 commentariorum quos scripsit in Gene-
 sin, hujus rei sacramentum exponit ;
 quo loco Adamum quidem Christi, E-
 vam autem Ecclesiæ typum gerere plu-
 ribus verbis asseruit. Hujus rei testes
 sunt locupletissimi S. Pamphilus, &
 qui ab illo cognomen traxit Eusebius,
 Ambo enim cum simul juncti vitam
 Origenis conscriberent, & iis qui ex an-
 ticipata quadam opinione eum aver-
 sabantur, responderent, in præclaris il-
 lis libris quos pro ejus defensione elucub-
 rarunt, Origenem non primum in hoc
 argumento versatum esse dicunt ; sed
 mysticam Ecclesiæ traditionem esse in-
 terpretatum. Cæterum Episcopi qui
 in Alexandrino Concilio aderant, hanc
 præterea quæstionem diligenter exami-
 narunt, de substantia scilicet & hypo-
 stasi. Etenim Hosius Cordubæ Hi-
 spaniarum urbis Episcopus, cujus eti-
 am antea mentionem fecimus, cum
 ab Imperatore Constantino ad hoc
 missus esset, ut excitatum ab Ario
 tumultum extingueret ; dum Sabellii
 Libyensis dogma studet evertere, de
 substantia, deque hypostasi quæstionem
 agitavit : quæ quidem quæstio alteri
 contentioni materiam præbuit. Verum
 Nicæna synodus quæ paulo postea con-
 gregata est, de hac quæstione ne ver-
 bum quidem fecit. Sed quoniam non-
 nulli postea hac de re contendere cœ-
 perunt, idcirco in hac synodo hac de
 substantia, deque hypostasi definita sunt.
 Eas scilicet voces de Deo usurpandas
 non esse. Nam substantiæ quidem vo-
 cabulum in sacris literis nusquam repe-
 riri : hypostaseos autem nomine abutum
 esse Apostolum ob dogmatum necessi-
 tatem. Alia autem ratione has voces
 admittendas esse decreverunt, tunc vi-
 delicet cum opinionem refutant Sabel-
 lii, ne verborum inopiâ, Trinitatem rem
 unam esse putaremus triplici nomine
 appellatam, sed ut potius unumquem-
 que eorum, qui nominantur in Trinita-
 te, Deum in propria persona esse creda-

mus. Et hæc quidem tunc à synodo A sunt decreta. Quid autem nos de sub-
stantia deque hypostasi didicerimus, nihil vetat quo minus hic breviter expo-
namus. Qui Græcam inter Græcos Philosophiam tradiderunt, substanti-
am quidem pluribus modis defini-
runt: hypostaseos vero nullam pror-
sus mentionem fecere. Irenæus qui-
dem Grammaticus in Lexico per ordi-
nem literarum digesto, quod Atticistes inscribitur, hanc vocem barbaram esse affirmat. Neque enim apud quem-
quam veterum scriptorum eam reperi-
ri: ac sicubi fortasse reperiatur, non eo sensu quo nunc sumitur, usurp-
ari. Etenim apud Sophoclem in Tragedia B Phœnice ea vox insidias significat. A-
pud Menandrum verò condimenta: per-
inde ac si quis facem vini in dolio subfi-
dentem appelleret *ὀπίσασιν*. Verum licet ab antiquioribus Philosophis hæc vox usurpata non fuerit, sciendum est tamen recentiores ea frequenter usos fuisse pro substantiæ vocabulo. Substantiam porro variis modis defini-
erunt. Quod si substantia definitione circumscriptur, quomodo hac dictione proprie uti poterimus in Deo, qui comprehendi non potest? Evagrius quidem in libro quem Monachicum inscripsit, monet ne de Deo temere & inconsiderate differamus. Divinitatem vero definire proflus vetat, utpote rem simplicissimam. Definitiones enim rerum compositarum esse dicit, idem quoque his utitur verbis. Omnis propositio, aut genus habet quod prædicatur, aut speciem, aut differentiam, aut proprium, aut accidens, aut quod compositum est ex istis. At in sancta Trinitate nihil horum reperiri potest. Quod igitur verbis explicari non potest, silentio adoretur. Hæc Evagrius, de quo quidem infra dicturi sumus. Nos vero, licet quasi excursu quodam à proposito sermone digredientes hæc dixisse videamur, tamen tanquam instituto nostro utilia hic retulimus.

λογοῖτο ταῦτα μὲν τότε ἡ συνόδος. ἃ δὲ ἡμεῖς περὶ ἐξίας καὶ ὑπόστασεως ἴσμεν, ἐδίδακτο κωλύει διαβραχέων εἰπεῖν οἱ τὴν ἐλλειψιν παρ' ἑλλησι θεῖαν ἐνδέμνοι, τὴν μὲν ἐξίαν πολλαχῶς ὠρίσαντο ὑπόστασεως δὲ ἐξίαν ἔνθα ἐν μνήμῳ πεποιήν. εἰρηναῖος δὲ ἐξίαν γραμματικῶς ἐν τῷ κτ' εἰρηναῖος ἀπικεῖται καὶ βάρβαρον ὀνομαζει τὴν λέξιν μὴ δὲ ἄλλ' ὡς πρὸς τὴν παλαιῶν εἰρηναῖος εἰ δὲ πρὸς ἡμῶν, μὴ ταῦτα σημαίνειν, ἐφ' ὧν καὶ ἀπολαμβάνεται ὡς μὲν γὰρ θεολογία ἐν φοίνικι ἐνέδραν σημαίνει τὴν ὑπόστασιν περὶ ἧ μωρανδρῶ, τὰ καρυκεύματα, εἰ τις λέγοι τὴν ἐν τῷ πίθῳ τῶ οἴκῳ τρυφῆ ὑπόστασιν ἰσέον μένοι ὅτι εἰ καὶ οἱ παλαιὸι φιλόσοφοι τὴν λέξιν παρέλιπον, ἀλλ' ὅμως οἱ νεώτεροι τῶν φιλοσόφων συνεχῶς ἀπὸ τῆς ἐξίας, τῆ λέξει τῆς ὑπόστασεως ἀπεχρήσαντο ἐξίας ἢ τὸν ὄρον, ὡς ἐφάμασθα διαφορῶς ἀποδεδάκασιν εἰ δὲ ὄρον ἢ ἐπιπέλαμβάνεται, πῶς ἐπὶ θεῶ τῶ δυναμῆς ἀειληφθῆναι, κυρίως τῆ λέξει κρησαίμεθα; ἐναγριος ἢ ἐν τῷ μοναχικῶ, ἀπεπέλιως μὲν καὶ ἀπεπισκέπως ἐπιλογεῖν ἀποσυμβελεύει ὀρίζεσθαι ἢ ὡς ἀπὸ τὸ θεῖον πάντῃ ἀπαγορεύει τῶν γὰρ σωφιστικῶν εἶναι τὸς ὄρας φησὶν ὁ δὲ αὐτὸς καὶ ταῦτα κτ' λέξιν διδάσκει πάντα ἀποστὰς φησὶν, ἢ γὰρ ἔχει κατηγορούμενον, ἢ εἰδὸς ἢ διαφορῶν, ἢ ἰδίον, ἢ συμβεβηκός, ἢ τὸ ὅτι τῶν συγκείμενον, ἐδὲν ἢ ἐπὶ τ' ἀγίας τρυφῆ τῶν εἰρημένων ἐπὶ λαβεῖν σωφιστικῶς κωείδω τὸ ἀρρήτων ταῦτα μὲν ἐν ὅ ἐναγριος, περὶ εἰς ὑπερῶν ἐρέμεν ἡμεῖς ἢ εἰρηναῖος ἐν παρεκλάσει δοκῶμεν ταῦτα εἰρηναῖος ἀλλ' ὡς χρησίων τῆ ὑποθέσει τῆς ἰστορίας ἐμνημονευσάμεν

CAPUT VIII.

Ex Athanasii apologetico de fuga sua.

Edem tempore Athanasius librum apologeticum quem pro fuga sua defensione jamdudū composuerat, coram familiaribus recitavit. Ex quo lo-

Κεφ. η'.

Ἐκ τ' ἀπολήτικῶ ἀθανασίου, περὶ τ' ἑαυτῶ φυγῆς

Αθανάσιος ἢ ἐτὸν περὶ τ' φυγῆς ἀπολόγητον ἡμεῖς ἰσμεν, ἐδίδακτο κωλύει διαβραχέων εἰπεῖν οἱ τὴν ἐλλειψιν παρ' ἑλλησι θεῖαν ἐνδέμνοι, τὴν μὲν ἐξίαν πολλαχῶς ὠρίσαντο ὑπόστασεως δὲ ἐξίαν ἔνθα ἐν μνήμῳ πεποιήν. εἰρηναῖος δὲ ἐξίαν γραμματικῶς ἐν τῷ κτ' εἰρηναῖος ἀπικεῖται καὶ βάρβαρον ὀνομαζει τὴν λέξιν μὴ δὲ ἄλλ' ὡς πρὸς τὴν παλαιῶν εἰρηναῖος εἰ δὲ πρὸς ἡμῶν, μὴ ταῦτα σημαίνειν, ἐφ' ὧν καὶ ἀπολαμβάνεται ὡς μὲν γὰρ θεολογία ἐν φοίνικι ἐνέδραν σημαίνει τὴν ὑπόστασιν περὶ ἧ μωρανδρῶ, τὰ καρυκεύματα, εἰ τις λέγοι τὴν ἐν τῷ πίθῳ τῶ οἴκῳ τρυφῆ ὑπόστασιν ἰσέον μένοι ὅτι εἰ καὶ οἱ παλαιὸι φιλόσοφοι τὴν λέξιν παρέλιπον, ἀλλ' ὅμως οἱ νεώτεροι τῶν φιλοσόφων συνεχῶς ἀπὸ τῆς ἐξίας, τῆ λέξει τῆς ὑπόστασεως ἀπεχρήσαντο ἐξίας ἢ τὸν ὄρον, ὡς ἐφάμασθα διαφορῶς ἀποδεδάκασιν εἰ δὲ ὄρον ἢ ἐπιπέλαμβάνεται, πῶς ἐπὶ θεῶ τῶ δυναμῆς ἀειληφθῆναι, κυρίως τῆ λέξει κρησαίμεθα; ἐναγριος ἢ ἐν τῷ μοναχικῶ, ἀπεπέλιως μὲν καὶ ἀπεπισκέπως ἐπιλογεῖν ἀποσυμβελεύει ὀρίζεσθαι ἢ ὡς ἀπὸ τὸ θεῖον πάντῃ ἀπαγορεύει τῶν γὰρ σωφιστικῶν εἶναι τὸς ὄρας φησὶν ὁ δὲ αὐτὸς καὶ ταῦτα κτ' λέξιν διδάσκει πάντα ἀποστὰς φησὶν, ἢ γὰρ ἔχει κατηγορούμενον, ἢ εἰδὸς ἢ διαφορῶν, ἢ ἰδίον, ἢ συμβεβηκός, ἢ τὸ ὅτι τῶν συγκείμενον, ἐδὲν ἢ ἐπὶ τ' ἀγίας τρυφῆ τῶν εἰρημένων ἐπὶ λαβεῖν σωφιστικῶς κωείδω τὸ ἀρρήτων ταῦτα μὲν ἐν ὅ ἐναγριος, περὶ εἰς ὑπερῶν ἐρέμεν ἡμεῖς ἢ εἰρηναῖος ἐν παρεκλάσει δοκῶμεν ταῦτα εἰρηναῖος ἀλλ' ὡς χρησίων τῆ ὑποθέσει τῆς ἰστορίας ἐμνημονευσάμεν